

Üretici gelecekte umutlu

Reel sektörün, gelecek üç ayda istihdam, üretim hacmi ve ihracat sipariş miktarının artacağı beklentisi güçlendi. Gelecek 12 aydaki sabit sermaye yatırım harcamalarına ilişkin artış yönlü beklentileri arttı. HULYA GENÇ SERTKAYA / hulya.genç@para.dergi.com.tr

REEL sektör, geleceğe umutlu bakıyor. Al- dıkları kararlar ve uygulamaları ile ülke ekonomisine yön veren üst düzey yöneticilerin katılımı reel kesim güven endeksinde göre reel sektörün gelecek üç ayda yönelik değerlendirmelerde üretim hacmi ve ihracat sipariş miktarına ilişkin artış yönlü beklentileri güçlendi. İç piyasa sipariş miktarına ilişkin olarak azalış beklentileri lehine olan seyrin artış beklentileri lehine dönerken, reel sektörün gelecek üç aydaki istihdam ve gelecek on iki aydaki sabit sermaye yatırım harcamalarına ilişkin artış yönlü beklentileri de arttı.

Sektörel güven endeksi, hizmet, perakende ticaret ve inşaat sektörlerinde artış gösterdi. Şubatta imalat sanayi kapasite kullanım oranı bir önceki aya göre 0.1 puan arttı. Bu arada konut sektörünün 2016 yılı performansına da ortaya çıktı. 2016'da yaklaşık 184 milyar TL, 173 milyon TL toplam değerindeki yaklaşık 1 milyon konuta yapı ruhsatı izni verildi. 631 bin 686'sı birinci el olmak üzere toplam 1 milyon 341 bini aşkın konut satışıyla rekorun kırıldığı 2016'da, 138 milyar 429 milyon TL değerinde olan, yapı kullanma izin belgesi aldı.

ÇARLAR DÖNÜŞÜR
İmalat sanayi genelinde kapasite kullanım oranı şubatta yatay seyrini koruyarak yüzde 75.4 oldu. İmalat sanayi sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinin Merkez Bankası'nın İktisadi Yönelim Anketi'ne verdikleri yanıtlara dayalı olarak hesaplanan imalat sanayi kapasite kullanım oranı bir önceki aya göre 0.1 puan arttı. Geçen yılın aynı aya göre 0.1 puan gerilerken, geçen yılın aynı aya göre 1.9 puan arttı. Kapasite kullanım oranları mal gruplarına göre değerlendirildiğinde, dayanıklı tüketim mallarında 0.5 puan artışla yüzde 69.7 ve dayanıksız tüketim mallarında 0.2 puan artışla yüzde 71.2 oldu. Grıda ve içecekler, yatırım malları ve ara mallarında ise kapasite kullanım oranı azaldı.

İmalat sanayi genelinde mevsimsel etkilerden arındırılmış kapasite kullanım oranı bir önceki aya göre 0.3 puan, geçen yılın aynı aya göre 0.5 puan artarak yüzde 74.6 seviyesinde gerçekleşti.

REEL KESİM GÜVENİ ARTTI

Merkez Bankası'nın açıkladığı reel kesim

Kapasite kullanım oranı yüzde 75.4

İmalat sanayi kapasite kullanım oranları (%)	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2016	74,9	73,5	74,3	75,3	75,7	76,1	75,7	75,2	76,6	76,4	76,4	76,5
2017	75,5	75,4										

Mevsimsel etkilerden arındırılmış kapasite kullanım oranları (ağırlıklı ortalama -%)	2016	2017
2016	75,2	74,1
2017	74,3	74,6

Kaynak: Merkez Bankası

Sektörel güven endeksleri arttı

Mevsim etkilerinden arındırılmış sektörel güven endeksleri, alt endeksleri ve değişim oranları, Şubat 2017

Endeks	Oca.17	Şub.17	Oca.17	Şub.17
Hizmet sektörü güven endek.	87,5	92,9	-6,2	6,1
Perakende ticaret sektörü güven endeksi	95,9	97,9	-0,2	2,1
İnşaat sektörü güven endek.	74,8	76,4	-1,7	2,1

Kaynak: TÜİK

güven endeksi şubatta bir önceki aya göre 8.3 puan artarak 105.3 oldu. Mevsimsellikten arındırılmış reel kesim güven endeksi bir önceki aya göre 6 puan artarak 106.5 puan seviyesinde gerçekleşti.

Şubatta son üç ayda yönelik değerlendirmelerde, üretim hacmi ve ihracat sipariş miktarında artış bildirenler lehine olan seyrin bir önceki aya göre zayıflarken, iç piyasa sipariş miktarında azalış bildirenler lehine seyrin ise güçlendi. Gelecek üç ayda yönelik değerlendirmelerde ise üretim hacmi ve ihracat sipariş miktarına ilişkin artış yönlü beklentiler güçlenirken, iç piyasa sipariş miktarına ilişkin olarak ise azalış olacağı bekleyenler lehine olan seyrin artış beklentileri lehine döndü. Gelecek üç aydaki istihdam ve gelecek on iki aydaki sabit sermaye yatırım harcamalarına ilişkin artış yönlü beklentileri de güçlendi.

Bir önceki aya göre ortalama birim maliyetler düşerek yüzde 75.4'e geriledi.

"ÜRETİME YANSIMADI"

Reel kesim güven endeksinin değerlendirilen Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Burak Arzova, 100 puanın üzerindeki verilerin olumlu olduğunu altını çizdi. Gelecekte ü ü aya ilişkin toplam sipariş miktarında artış beklentisine dikkat çeken Arzova, "Bu üç aylık döneme ilişkin ortaya çıkabilecek siparişlere ilişkin tedatirlikler stoklardan karşılanabileceği düşünülebilir. Hizmetler sektörü güven endeksindeki düzelmenin, reel sektör güven endeksi alt birimi olan üretim artış beklentisini konusunda da sağlaması gerekiyor. 2017 Şubat'ta imalat sanayi genelinde kapasite kullanım oranı, bir önceki aya göre 0.1 puan azalarak yüzde 75.4 seviyesinde gerçekleşti. Bu veri de

Prof. Dr. Murat YÜLEK / PGlobal Küresel Danışmanlık Hizmetleri Ortağı

"Dolardaki düşüş devam edebilir"

Merkez Bankası, en son yaptığı reeskont hamlesi de dahil aldığı kararlarla Türkiye içinde döviz talebini kısmaya çalışıyor. Bu anlamda üzerinde kendisinin etkili olduğu finansal regülasyonları kullanmaya geliyor. Dolaylı olarak şirketlerin, filen Ekimbank'ın piyasa üzerindeki döviz talebini düşürmeye çalışıyor. Bu bir haftalık dönemde TL'nin değer kazanmasında bu müdahalelerin etkisi olmuştur ancak 'düşüşün şu kadarında etkili oldu' demek mümkün

Bankası'nın alacağı ilave döviz talebini kısıcı politikaların etkisiyle dolardaki düşüş devam edebilir. Merkez Bankası da bunda ana oyuncularından biri olabilir.

açıkladığımız durumu teyit ediyor. Beklentiler olumluya dönmeye başlamasına rağmen bu durum üretime yansımada."

SEKTÖREL GÜVENDE ARTIŞ

TÜİK ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası işbirliği ile yürütülen tüketici eğilim anketi sonuçlarından hesaplanan tüketici güven endeksi, şubatta bir önceki aya göre yüzde 1.8 azalışla 65.7 düzeyine gerilerken, sektörel güven endeksi hizmet, perakende ticaret ve inşaat sektörlerinde artış oldu. TÜİK'in Şubat 2017 Sektörel Güven Endeksi verilerine göre mevsim etkilerinden arındırılmış hizmet sektörü güven endeksi bir önceki aya göre yüzde 6.1 artışla 92.9 oldu. Hizmet sektörü güven en-

değil. Merkez Bankası'nın hamleleriyle birlikte; yurtdışı piyasaların şu anda iyi olması, Türkiye içinde siyasi gerilimin azalması, belki Varlık Fonu'nun kurulması da piyasada olumlu etki yaptı. Önümüzdeki dönemde hem parasal sıkılaştırmanın devam etmesi hem de Merkez Bankası'nın alacağı ilave döviz talebini kısıcı politikaların etkisiyle dolardaki düşüş devam edebilir. Merkez Bankası da bunda ana oyuncularından biri olabilir.

değil. Merkez Bankası'nın hamleleriyle birlikte; yurtdışı piyasaların şu anda iyi olması, Türkiye içinde siyasi gerilimin azalması, belki Varlık Fonu'nun kurulması da piyasada olumlu etki yaptı. Önümüzdeki dönemde hem parasal sıkılaştırmanın devam etmesi hem de Merkez Bankası'nın alacağı ilave döviz talebini kısıcı politikaların etkisiyle dolardaki düşüş devam edebilir. Merkez Bankası da bunda ana oyuncularından biri olabilir.

değil. Merkez Bankası'nın hamleleriyle birlikte; yurtdışı piyasaların şu anda iyi olması, Türkiye içinde siyasi gerilimin azalması, belki Varlık Fonu'nun kurulması da piyasada olumlu etki yaptı. Önümüzdeki dönemde hem parasal sıkılaştırmanın devam etmesi hem de Merkez Bankası'nın alacağı ilave döviz talebini kısıcı politikaların etkisiyle dolardaki düşüş devam edebilir. Merkez Bankası da bunda ana oyuncularından biri olabilir.

değil. Merkez Bankası'nın hamleleriyle birlikte; yurtdışı piyasaların şu anda iyi olması, Türkiye içinde siyasi gerilimin azalması, belki Varlık Fonu'nun kurulması da piyasada olumlu etki yaptı. Önümüzdeki dönemde hem parasal sıkılaştırmanın devam etmesi hem de Merkez Bankası'nın alacağı ilave döviz talebini kısıcı politikaların etkisiyle dolardaki düşüş devam edebilir. Merkez Bankası da bunda ana oyuncularından biri olabilir.

değil. Merkez Bankası'nın hamleleriyle birlikte; yurtdışı piyasaların şu anda iyi olması, Türkiye içinde siyasi gerilimin azalması, belki Varlık Fonu'nun kurulması da piyasada olumlu etki yaptı. Önümüzdeki dönemde hem parasal sıkılaştırmanın devam etmesi hem de Merkez Bankası'nın alacağı ilave döviz talebini kısıcı politikaların etkisiyle dolardaki düşüş devam edebilir. Merkez Bankası da bunda ana oyuncularından biri olabilir.

değil. Merkez Bankası'nın hamleleriyle birlikte; yurtdışı piyasaların şu anda iyi olması, Türkiye içinde siyasi gerilimin azalması, belki Varlık Fonu'nun kurulması da piyasada olumlu etki yaptı. Önümüzdeki dönemde hem parasal sıkılaştırmanın devam etmesi hem de Merkez Bankası'nın alacağı ilave döviz talebini kısıcı politikaların etkisiyle dolardaki düşüş devam edebilir. Merkez Bankası da bunda ana oyuncularından biri olabilir.

değil. Merkez Bankası'nın hamleleriyle birlikte; yurtdışı piyasaların şu anda iyi olması, Türkiye içinde siyasi gerilimin azalması, belki Varlık Fonu'nun kurulması da piyasada olumlu etki yaptı. Önümüzdeki dönemde hem parasal sıkılaştırmanın devam etmesi hem de Merkez Bankası'nın alacağı ilave döviz talebini kısıcı politikaların etkisiyle dolardaki düşüş devam edebilir. Merkez Bankası da bunda ana oyuncularından biri olabilir.

Son bir yıldaki ekonomik gelişmelerin bireyler üzerine etkisi, 2015, 2016 (%)

	2015 Toplam	2016 Toplam
Daha ucuz ürün tüketmeye başladı	61,1	54,5
Borçlandı	37,2	32,4
Eğlence/tatil masraflarını kısıt	27,8	28,0
Borçlarını ödedi	26,0	23,0
Tasarruflarında azalma oldu	21,7	19,0
Geliri azaldı	20,7	18,7
Geliri arttı	19,3	21,1
İşe girdi	11,8	10,2
İşini kaybetti	7,6	7,4
Araba aldı	6,9	7,3
Araba sattı	4,9	4,9
Ev arsa yazlık vb. aldı	3,0	2,1
Göç etti	2,8	2,6
Ev, arsa yazlık vb. sattı	1,4	1,1
Yeni iş yeri açtı	0,9	1,0
İflas etti/dükkan kapattı	0,6	0,7

TÜİK, Yaşam Memnuniyeti Araştırması, 2016
Herbir soru için kişilerden "evet", "hayır", "ilgili değil" seçeneklerinden birine cevap vermesi istenmiştir. Tabloda, sorulara "evet" cevabını verenlerin dağılımı verilmiştir.